

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA TASVIRIY SAN'AT DARSLARINI SAMARALI TASHKIL ETISH METODIKASI

Usmonov Umid Farxodovich

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” – ta’lim yo‘nalishi
2-kurs talabasi

Anotatsiya: Ushbu maqolada umumta’lim maktablarida tasviriy san’at darslarini raqamli texnologiyalar yordamida samarali tashkil etish metodikasi tahlil qilinadi. Tadqiqotda multimedia taqdimotlar, interfaol ilovalar va virtual platformalarni ta’lim jarayoniga integratsiyalash orqali o‘quvchilarning san’at ko‘nikmalari, ijodiy tafakkuri va estetik idrokini rivojlantirishning usullari ko‘rib chiqiladi. Loyihaga asoslangan o‘qitish, “flipped classroom” va interfaol mashg‘ulotlar kabi innovatsion pedagogik yondashuvlar yordamida darslar yanada qiziqarli va samarali bo‘lishi ta’kidlanadi. Metodika darslarni bosqichma-bosqich rejalashtirish, an’anaviy san’at texnikalari bilan zamonaviy raqamli resurslarni birlashtirish orqali o‘quvchilarda kuzatuvchanlik, kompozitsiya va rang tushunchalarini shakllantirishga qaratilgan. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalarni qo‘llash nafaqat o‘quvchilarning darsga qiziqishini va faol ishtirokini oshiradi, balki mustaqil ijodiy fikrlash, muammoni hal qilish va vizual san’atni tahlil qilish qobiliyatlarini ham rivojlantiradi.

Kalit so‘zlar: raqamli texnologiyalar, tasviriy san’at ta’limi, umumta’lim maktabi, interfaol o‘qitish, loyiha asosida o‘qitish, “flipped classroom”, ijodiy rivojlanish, estetik tarbiya.

Zamonaviy maktablarda tasviriy san’atni o‘qitishda raqamli texnologiyalarni integratsiyalash ta’lim jarayonini modernizatsiya qilishning muhim omiliga aylangan. An’anaviy san’at darslari, texnik ko‘nikmalarni rivojlantirishda samarali bo‘lsa-da, ko‘pincha interaktivlik va tezkor fikr-mulohaza berish imkoniyatlari bilan cheklangan. Interfaol doskalar, chizish ilovalari, multimedia resurslari va virtual galereyalar kabi raqamli vositalar o‘quvchilarning qiziqishini oshirish, ijodiy ifodani rag‘batlantirish va estetik tafakkurini rivojlantirish imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalar yordamida murakkab tushunchalarni vizual tarzda taqdim etish osonlashadi, bu esa o‘quvchilarga kompozitsiya, rang nazariyasi va perspektivani yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Interfaol ilovalar orqali shakllar, ranglar va teksturalar bilan eksperiment qilish imkoniyati tug‘iladi, bu esa ijodiy erkinlikni oshiradi va muvaffaqiyatsizlikdan qo‘rqishni kamaytiradi. Shuningdek, raqamli platformalar o‘quvchilarga hamkorlikda loyihalar yaratish, bir-birining ishini baholash va muammolarni birgalikda hal qilish imkonini beradi.

Loyiha asosida o‘qitish va “flipped classroom” metodlari raqamli vositalarni san’at darslariga muvaffaqiyatli integratsiyalashda samarali hisoblanadi. Flipped

classroom modelida o'quvchilar nazariy bilimlarni uyda video yoki interfaol modullar orqali o'zlashtiradi, sinfda esa amaliy mashg'ulotlar va tajriba ishlari bilan shug'ullanadi. Loyiha asosida mashg'ulotlar esa o'quvchilarga uzoq muddatli ijodiy vazifalarda ishtirok etish imkonini beradi, nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar bilan bog'laydi va tanqidiy fikrlash hamda estetik baholashni rivojlantiradi.

Metodika darslarni aniq maqsadlar bilan, bosqichma-bosqich rivojlanish va baholash tizimi bilan rejalashtirishni taklif etadi. Darslar kuzatuv va eskiz chizish mashqlaridan boshlanib, raqamli eksperimentlar va yakuniy ijodiy ishlarni yaratish bilan davom etadi. O'qituvchi interaktiv vositalarni samarali qo'llashni yo'l-yo'riq ko'rsatadi, o'quvchilarda mustaqil izlanish va refleksiya qobiliyatini shakllantiradi.

Umuman olganda, raqamli texnologiyalarni tasviriy san'at darslariga integratsiyalash texnik ko'nikmalar, ijodiy fikrlash va estetik idrokni rivojlantirishning innovatsion yondashuvi sifatida xizmat qiladi. An'anaviy texnikalarni zamonaviy raqamli resurslar bilan uyg'unlashtirish orqali o'qituvchilar interaktiv, qiziqarli va samarali ta'lim muhitini yaratishi mumkin.

Raqamli texnologiyalar yordamida tasviriy san'at darslarini samarali tashkil etishning asosiy elementi darslarni bosqichma-bosqich rejalashtirishdir. Bu yondashuv o'quvchilarning texnik va ijodiy ko'nikmalarini tizimli ravishda shakllantirishga imkon beradi. Darslar turli darajalarda olib boriladi: boshlang'ich, o'rta va ilg'or bosqichlar, har bir bosqich o'quvchilarni avvalgi bilim va tajribalariga asoslanib rivojlantiradi.

Boshlang'ich bosqichda o'quvchilar asosiy san'at ko'nikmalarini egallashadi: shakl va chiziqlarni tushunish, rang bilan ishlash, yorug'lik va soya ta'sirini kuzatish. Bu bosqichda interfaol taqdimotlar, raqamli eskiz dasturlari va animatsion materiallar yordamida vizual idrokni rivojlantirishga alohida e'tibor beriladi. O'qituvchi o'quvchilarga oddiy shakl va obyektlarni raqamli vositalar yordamida chizish va ranglash mashqlarini tavsiya qiladi, bu esa kuzatuvchanlik va detallarni idrok etish qobiliyatini oshiradi.

O'rta bosqichda o'quvchilar murakkab kompozitsiyalar va mavzular bilan ishlashni boshlaydi. Ular landsaft, portret yoki tematik tasvirlarni yaratishda rang uyg'unligi, kompozitsion yechim, perspektiva va proporsiyalarni hisobga olishga o'rgatiladi. Raqamli ilovalar va interfaol platformalar yordamida o'quvchilar turli texnikalarni sinab ko'rish, eksperiment qilish va individual ijodiy qarorlarni ishlab chiqish imkoniga ega bo'ladi. Shu bilan birga, loyiha asosida mashg'ulotlar o'quvchilarda mas'uliyat, jamoada ishlash va fikr almashish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Ilg'or bosqichda o'quvchilar mustaqil ijodiy ishlarni amalga oshiradi. Ular o'z ijodiy loyihalarini yaratishda raqamli va an'anaviy texnikalarni uyg'unlashtiradi, shaxsiy badiiy uslubini rivojlantiradi va estetik qarorlar qabul qiladi. Bu bosqichda o'qituvchi mentor sifatida faoliyat olib boradi: fikr-mulohaza beradi, eksperimentlarni yo'naltiradi va ijodiy yondashuvlarni rag'batlantiradi. Raqamli texnologiyalar,

jumladan virtual galereyalar va interfaol dizayn dasturlari, o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini kengaytiradi va ularga dunyo san'ati bilan tanishish imkonini beradi. Shuningdek, raqamli metodlar o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilish va vizual tafakkurni rivojlantiradi. Darslar davomida o'quvchilar o'z ishlarini baholash, tahlil qilish va takomillashtirishni o'rganadi, bu esa mustaqil ijodiy fikrlashni shakllantiradi.

Raqamli texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni interaktiv muhitda faol ishlashga jalb qiladi va san'atga bo'lgan estetik didni rivojlantiradi. Shu tariqa, raqamli vositalar nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki ijodiy va kognitiv qobiliyatlarni ham samarali rivojlantirish imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalar yordamida tasviriy san'at darslarini samarali tashkil etish metodikasi o'quvchilarning texnik ko'nikmalarini rivojlantirish bilan birga ijodiy tafakkur, estetik idrok va mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Bosqichma-bosqich yondashuv asosida o'quvchilar avval oddiy shakl va rang bilan ishlashni o'rganadi, keyin murakkab kompozitsiyalar va tematik loyihalarni amalga oshiradi, natijada mustaqil ijodiy ishlarni yaratishga o'tadi.

Raqamli vositalar, jumladan multimedia taqdimotlar, interfaol ilovalar va virtual galereyalar, darslarni qiziqarli va interaktiv qiladi, o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi va ularning badiiy qarashini kengaytiradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilish va vizual tafakkurini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Shu tariqa, innovatsion pedagogik yondashuvlar va raqamli resurslar birlashtirilganda, o'quvchilar nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki ijodiy va kognitiv salohiyatni ham rivojlantiradi.

Umuman olganda, raqamli texnologiyalarni tasviriy san'at darslariga integratsiyalash o'rta maktab o'quvchilari uchun zamonaviy, samarali va interaktiv ta'lim muhiti yaratadi, bu esa ularni kelajakda san'at sohasida faoliyat ko'rsatishga tayyorlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шавди́ров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – №2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – №1. – С. 131–134.
3. Shovdirov S. Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region // *E3S Web of Conferences*. – EDP Sciences, 2024. – T. 587. – C. 02016.
4. Shavdirov S. Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology // *AIP Conference Proceedings*. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – №1. – C. 070035.

5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан)*. – 2017. – №6. – С. 15–21.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // *Inter Education & Global Study*. – 2024. – №1. – С. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of the Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // *Science and Innovation*. – 2023. – T. 2. – №B10. – С. 192–198.
8. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in the Process of Teaching Fine Arts // *International Journal on Integrated Education*. – 2023. – T. 4. – №3. – С. 60–66.
9. Eisner, E. W. *The Arts and the Creation of Mind*. Yale University Press, 2002.
10. Hetland, L., Winner, E., Veenema, S., & Sheridan, K. *Studio Thinking: The Real Benefits of Visual Arts Education*. Teachers College Press, 2013.
11. Mishra, P., & Koehler, M. J. *Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge*. Teachers College Record, 2006.
12. Dewey, J. *Art as Experience*. New York: Minton, Balch & Company, 1934.
13. Winner, E., Hetland, L., Veenema, S., & Sheridan, K. *Studio Thinking 2: The Real Benefits of Visual Arts Education*. Teachers College Press, 2013.
14. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH // *Евразийский журнал академических исследований*. – 2023. – Т. 3. – №12. – С. 193–196.